

OBY (51) *pt i cn*

W *pisowni rozłącznej* (35), *łącznej* (16).

o *jasne*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Partykuła życząca; występuje zawsze w połączeniu z formami czasu przeszłego w konstrukcjach typu: obych był obyś był, oby był, obychmy byli, obyście byli, oby byli; utinam Vulg, Mącz, PolAnt, Cn; o si Mącz, Vulg, Cn (47) : BierRaj 23; BierEz D3, Pv; SeklKat A4v; MurzHist M, T4v; O by tho kto dał lud ten w ręce moje/ żebym go wyrwał á wyzwolił z mocy Abimelechowey. Leop Iudic 9/29, 1.Par 11/17; O byś ty nokciu swoiey/ roboty był pilen. RejFig Ee; Obyście byli lepiej milczeli/ bo by wam wždy to można poczytać zá mądrość. BibRadz Iob 13/5, Ps 80/14; Osi, adv optandi Ey boże day to/ Oby. Mącz 271a, 510a; OrzQuin D2; RejAp 25v; O bych byłá ná tym mieyfcu gdzim wzarań byłá. HistRzym 63; SkarJedn 340, 382; O by ná mię to łzczeńcie pádło/ ktoregom nie godzien SkarŻyw 374, 28, 125, 306, 442, 456 [2 r.] (12); WisznTr 19; O byś nam iefzche nász Pánie raczył tę lálkę dáć/ Abyfmy tu w fwey ftałości, á w wierze mogli trwać ArtKanc N18; Phil K; O goro iákoś piękna. o bych miał skrzydła iáko orzeł ábych tám wleciał. SkarKaz 123a; O byfmy nie vtracáli niewinności ktorą nam Chryftus ná chrzcie dáie. SkarKaz 516b, 159a, 209b, 422a, 516b, 519a; GosłCast 63; SkarKazSej 692b.*

Przysłowie: O bych fie byłá zápieklá w żywoćie mátki swoiey HistRzym 37.

Obych fie ia był náswiat nigdy nienárodził. HistRzym 45.

Frazy: »oby (mi) to (Pan) Bog dał« = utinam Deus ita faxit Mącz [szyk zmienny] (2): Mącz 510a; Oby mi to był dał Bog/ byś ná mą poltawę/ Pátrzał PudłDydo B5.

»oby cię oko moje oglądało« (1): O by cię rychło niegodne oko moje oglądało. SkarŻyw 599.

2. *Spójnik; wprowadza zdanie podrzędne dopełnieniowe (4) : Ale wždy miej na bacznosci obys richło wyieżdżał FalZioł V 73v; LibMal 1544/85; RejAp 66v; Trzimaicefz fie tego zawzdi poki moziecie obifcie Pani s Panow obierali PaprUp C4v.*

Synonimy: 1., 2. aby; 1. niech, niechże.